

N:o 3.

Ank. till Riksd. Kansli den 5 Maj 1873, kl. 8 e. m.

Utlåtande, i anledning af Fullmäktiges i Banken och Riksgälds-kontoret framställningar i fråga om förberedande undersökningar, rörande Kongl. Hofstallets förflyttning samt uppförande af nytt Riksdagshus å Helgeandsholmen äfvensom Riksbankens och Riksgälds-kontorets förläggande till samma holme.

Med bifall till sammanstatta Stats- och Banko-Utskottets den 29 April 1872 afgifna utlåtande N:o 1, beslöt sistlidet års Riksdag, bland annat, att uppdraga åt fullmäktige i Riksgälds-kontoret, gemensamt med fullmäktige i Riksbanken,

a) att, sedan fullmäktige satt sig i förbindelse med de vederbörande, hvilka i fråga om Helgeandsholmens ordnande samt om Kongl. hofstallets förflyttning till annan lämplig plats böra höras, låta verkställa fullständig utredning, dels om kostnaden för en sådan förflyttning, dels huruvida ett mot ändamålet fullt svarande riksdagshus må kunna å Helgeandsholmen uppföras samt om möjligheten och ändamålsenligheten att antingen i samma byggnad inrymma Riksbanken och Riksgälds-kontoret eller ock för Riksbanken på annat sätt bereda lämplig lokal, antingen på Helgeandsholmen eller i dess grannskap;

b) att låta uppgöra fullständiga ritningar och kostnadsförslag till Helgeandsholmens ordnande och bebyggande för ofvannämnda ändamål, dervid bör utredas kostnaden särskildt för uppförande af endast riksdagshus samt

Bih. till Riksd. Prot. 1873. 4 Saml. 2 Afd. 3 Häft.

särskildt antingen för Bankens och Riksgälds-kontorets inrymmande i riksdagshuset, eller för uppförande af bankohus på Helgeandsholmen eller annan lämplig plats;

c) att för frågans bästa möjliga lösning bereda tillfälle till täflan för dem, som vilja afgifva ritningar och förslag i ämnet, samt för sådant ändamål utfästa lämpliga belöningar; bärande kostnaden såväl härför, som för öfriga i följd af Riksdagens åt fullmäktige nu lemnade uppdrag föranledda utredningar, med hvad dertill hörer, bestridas till hälften af Bankens och till hälften af Riksgälds-kontorets medel;

d) att utreda om och i hvad mån samt under hvilka villkor Stockholms stadsfullmäktige kunna vara hugade eller skyldige att deltaga i de med Helgeandsholmens ordnande förenade kostnader;

e) att, sedan ärendet sålunda erhållit all nödig utredning, till nästkommande Riksdag inkomma med fullständiga förslag i ämnet samt i sammanhang dermed utreda på hvad sätt nuvarande riksdagshus äfvensom öfriga fastigheter, som i följd af dessa förslag icke vidare för sitt nuvarande ändamål behöfvas, må kunna ändamålsenligen för allmänt behof användas eller lämpligen föryttras;

hvarjemte Riksdagen, för bestridande af de med detta uppdrag förenade kostnader, till fullmäktiges disposition anvisade ett belopp af tio tusen riksdaler.

Enligt hvad fullmäktige i Riksbanken och Riksgälds-kontoret uti en till Stats-Utskottet den 25 sistlidne Januari aflåten skrifvelse anmält, hade fullmäktige, efter erhållen del af sammansatta Utskottets i detta ämne den 8 Maj sistlidet år aflåtna skrifvelse, den 30 i samma månad gemensamt sammanträdt, dervid fullmäktige, för ärendets förberedande behandling, inom sig utsett fyra deputerade, två bland fullmäktige i Riksbanken och två bland fullmäktige i Riksgälds-kontoret.

Under erinran att, innan något väsendtligare kunde åtgöras för att bestämma den eller de platser, der de ifrågasatta byggnaderna ändamålsenligast skulle kunna förläggas, samt uppgöra efter belägenheten lämpade ritningar, det vore nödigt att vinna upplysning om eller i hvad mån Helgeandsholmen kunde blifva för det åsyftade ändamålet disponibel samt att Riksdagen i sådant afseende uti underdånig skrifvelse den 10 Maj sistlidet år anhållit, det Kongl. Maj:t täcktes taga under nådig pröfning om Kongl. hofstallets förflyttning till annan lämplig plats, hafva fullmäktige upplyst, att Kongl. Maj:t, enligt hvad fullmäktige inhemtat, anbefallt Öfverintendents-embetet att inkomma med uppgift å någon plats, som kunde vara tjenlig för uppförandet af ett nytt, behöfvet motsvarande, hofstall. Bemälda embete hade dertill föreslagit Artilleriplanen jemte en Kronan tillhörig, samt tre Stockholms stad tillhöriga tomter, belägna i kvarteret Bodarne, hvarefter detta förslag, åtföljdt af yttranden från Riksmarskalks-embetet och Chefen

för kongl. hofstallet, den 30 sistlidne November öfverlemnats till Öfverståthållarembetet med befallning att inhemta Stockholms stadsfullmäktiges yttrande i fråga om de villkor, hvarunder de kunde vara villige att för det öfvermålade ändamålet öfverlåta stadens rätt till de denna tillhöriga, ifrågasatta tomterna; och det vore i följd deraf fullmäktige obekant, när ett svar å Riksdagens ofvannämnda skrifvelse vore att förvänta.

Jemte det fullmäktige rörande de byggnader och tomter å Helgeandsholmen, af hvilka H. M. Enkedrottningen numera är egare, upplyst att Riksmarskalksambetet, till svar å fullmäktiges derom gjorda underdåniga framställning, uti skrifvelse af den 7 sistlidne December underrättat derom att Hennes Maj:t täcktes förklara, att, ifall det villkor, som vore fästadt vid Hennes gemåls år 1856 härom gjorda tillkännagifvande (eller att hofstallets förflyttning kommer till verkställighet), blefve uppfyllt under det Hennes Maj:t vore egare till nämnde hus, skulle Hennes Maj:t låta nedrifva husen och till vederbörande kosnadsfritt öfverlemna tomtplatserna, samt att beträffande den, å Helgeandsholmen uppförda, ett enskildt bolag tillhöriga bazarbyggnaden staten alltid egde laglig utväg att komma i besittning af den tomt, hvarå nämnde byggnad är uppförd, så att i detta hänseende något hinder för Helgeandsholmens användande på det sätt Riksdagen kunde komma att besluta, icke förefunnes, hafva fullmäktige i afseende på de i sammansatta Stats- och Banko-Utskottets ofvanberörda skrifvelse mom b) och c) fullmäktige meddelade föreskrifter, tillkännagifvit att deras deputerade i sakens närvarande skick icke kunnat annat åtgöra, än att med Intendenten Scholander, hvilken dertill erhållit Öfverintendents-embetets uppdrag, samråda om hvad möjligen skulle kunna undångöras till påskyndande af ärendets behandling, derest Helgeandsholmen blefve för den ifrågasatta byggnadsplanens utförande disponibel. Enär i sådant afseende Intendenten Scholander meddelat, att en del af arbetet för projektritningars uppgörande skulle kunna på förhand undångöras, derest för de särskilda byggnaderna utarbetades program, upptagande de lägenheter, som i hvarje erforderades, med uppgift på antalet rum och ungefärlig storlek på rummen jemte sådana omständigheter i afseende på lägenheters ömsesidiga belägenhet eller förläggande till den ena eller andra våningen, som ansåges böra vid byggnadens inredning iakttagas, hade dylika program blifvit uppgjorda för riksdagshuset och Riksgälds-kontoret samt till Intendenten Scholander aflemnade. Hvad åter Riksbanken beträffade, så, enär i organisationen af densamma förändringar varit att förutse, hvilka kunde på inredningen af en blifvande bankbyggnad utöfva väsendtligt inflytande, men beslut om dessa förändringar först under sednare delen af November samt December månad blifvit fattade, hade något program till bankbyggnad så mycket mindre kunnat uppgöras, som dessutom behovet till förvaringsrum och sedeltryckeri icke oväsendtligt vore beroende utaf utgången af den då under

behandling varande frågan om öfvergång till nytt myntsystem, grundadt på guld och dermed sammanhängande förändringar i Riksbankens sedelrörelse. Ett sådant program för bankbyggnad har dock sedermera under innevarande riksdag blifvit uppgjort och af en bland de utsedde deputerade, fullmäktigen i Riksbanken, Härads höfdingen Dufwa till Stats-Utskottet öfverlemnadt.

På grund af hvad fullmäktige sålunda anfört och då icke en gång den af Riksdagen äskade beräkning öfver kostnaden för Kongl. hofstallets förflyttning kunde lemnas förr, än plats för nytt hofstall blifvit bestämd, hade fullmäktige sett sig ur stånd att i väsendtligare mån fortsätta sina åtgärder för fullgörandet af det dem gifna uppdrag förr än beslut i ofvanberörda hänseende blifvit fattadt, i sammanhang hvarmed äfven frågan om Helgeandsholmens fullständiga afrödjande kunde blifva afgjord oberoende af de beslut om uppförande derstädes af nytt riksdagshus, som framdeles kunde blifva fattadt.

Slutligen hafva fullmäktige i Riksgälds-kontoret i afseende på möjligheten och ändamålsenligheten att i den byggnad, som för Riksdagen kan blifva å Helgeandsholmen uppförd, inrymma äfven Riksgälds-kontoret, uttryckt den åsigt att platsen härtill lemnade ett fullt tillräckligt utrymme, och att således intet hinder kunde möta för verkställande af det beslut som i detta hänseende af Riksdagen kunde komma att fattas, men att å andra sidan den byggnad, som nu vore åt kontoret upplåten, utan tvifvel vore för dess behof under en lång framtid tillräcklig, och att då icke heller det för Riksdagen kunde medföra någon synnerlig fördel eller bekvämlighet, att Riksgälds-kontoret förlades till Riksdagens eget hus, ändamålsenligheten deraf syntes endast bero af frågan om kontorets nuvarande hus skulle vara för annat ändamål så behöfligt, att den ökade kostnaden för det nya riksdagshuset, som blefve en följd af, om Riksgälds-kontoret skulle deri inrymmas, kunde anses väl använd, — en fråga som fullmäktige icke vore i tillfälle att bedöma.

Sedan Stats-Utskottet vid detta ärendes handläggning begärt sammanträde med Banko-Utskottet samt deputerade från begge Utskotten blifvit i enlighet med 47 § Riksdags-ordningen utsedde, har det sålunda sammansatta Utskottet tagit denna fråga under öfvervägande och får nu derom afgifva sitt yttrande.

Af de uppgjorda beräkningarne öfver det utrymme, som ansetts erforderligt för ett nytt riksdagshus samt nya lokaler för Riksbanken och Riksgälds-kontoret har Utskottet inhemtat, att den härför erforderliga golfytan upptagits

för Riksdagshuset till omkring	30,000	kvadratfot.
„ Riksbanken (oberäknadt något mera än 2,000 qv.-fots		
källarhålf samt bostad för vaktmästare och portvakt)	22,000	„
„ Riksgälds-kontoret högst	8,000	„

eller tillhopa omkring 60,000 kvadratfot.

Om byggnaden uppföres i två våningar, oberäknadt källarvåning för ved- och kolförråd, uthus, värmningsapparat, portvakt- och vaktmästarebostäder samt, till möjliga framtida behof, arkiv m. m., skulle alltså byggnaden komma att upptaga en yta af omkring 30,000 kvadratfot. Som, enligt hvad utaf sammansatta Stats- och Banko-Utskottets vid sista riksdag i ämnet afgifna utlåtande (N:o 1) inhemtas, på Helgeandsholmen kan erhållas en byggnadstomt af 315 fots längd och 225 fots bredd, eller en yta af 70,875 kvadratfot, så belägen att en derpå uppförd byggnad, sedd från framsidan af Gustaf Adolfs staty, icke komme att bortskymma någon del af vestra slottsflygeln och icke heller förhindra utförandet af Tessinska planen om anläggandet af en bro från Drottninggatan till Mynttorget, synes det otvifvelaktigt att denna tomt lemnar mera än tillräckligt utrymme för det afsedda ändamålet.

Enligt hvad Utskottet inhemtat, skulle, om bankbyggnaden förlades öster om en gata, anlagd i Drottninggatans fortsättning öfver Helgeandsholmen, densamma kunna uppföras på de tomter, som äro belägna vester om den gata, som benämnes gamla Norrbro, utan att ens beröra nämnde gata, ännu mindre erfordra att hofstallet under byggnadstiden behöfde nedrifvas. Då det likväl icke lärers kunna ifrågakomma att besluta och än mindre att företaga någon byggnad å Helgeandsholmen vare sig af nytt bankhus eller riksdagshus, innan fullständiga planer såväl till sjelfva byggnaderna, som holmens ordnande i öfrigt, jemte ungefärlig beräkning af de dermed förenade kostnader blifvit uppgjorda, men det synes Utskottet, som skulle dylika byggnadsritningar, planer och förslag kunna uppgöras utan afvaktan af de pågående utredningarne, dels rörande Kongl. Hofstallets förflyttning, dels af frågan om Stockholms stads deltagande i kostnaden för Helgeandsholmens ordnande, har Utskottet, vid det förhållande att synnerligast frågan om anskaffande af ny lokal för Riksbanken är af beskaffenhet att icke böra uppskjutas längre, än behovet oundgängligen kräfver, ansett sig böra hemställa, att Riksdagen, med anledning af fullmäktiges i Banken och Riksgäldskontoret ofvanberörda framställning, måtte besluta:

- a) att fullmäktige skola, utan afvaktan af de pågående utredningarne, dels rörande kongl. hofstallets förflyttning till annan lämplig plats och kostnaden för en sådan förflyttning, dels af frågan om och i hvad mån samt under hvilka villkor Stockholms stadsfullmäktige må kunna vara hugade eller skyldige att deltaga i de med Helgeandsholmens ordnande förenade kostnader, ofördröjligen vidtaga nödiga åtgärder för fullgörande af hvad uti punkterna litt. b) och c) af sistlidne Riksdags beslut i ämnet blifvit före-

skrifvet, och, så fort ske kan, söka åstadkomma öfriga då beslutade utredningar; samt

2:o) att, ehvad sistberörde utredningar hunnit bringas till slut eller icke, Fullmäktige skola till nästkommande Riksdag inkomma med de uti punkterna b) och c) af ofvannämnda beslut omförmälda ritningar och förslag, äfvensom meddela de utredningar, rörande kongl. hofstallets förflyttning och kostnaden därför samt rörande öfriga med ärendet gemenskap egande frågor, som dittills kunnat åstadkommas.

Stockholm den 5 Maj 1873.

På Sammansatta Utskottets vägnar:

FREDRIK ALEXANDER FUNCK.